

มาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการตามคำสั่งหัวหน้า คสช.

พิชิต วรรณ กิติคุณ

วิทยากรชำนาญการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในปัจจุบันคือ การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศ ซึ่งต้องดำเนินการตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบในการปฏิบัติราชการ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติราชการของข้าราชการมีประสิทธิภาพ และสามารถขับเคลื่อนภารกิจสำคัญตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลให้ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งให้สอดคล้องกับประเด็นปฏิรูปทั้งของสภาพัฒนาการปฏิรูปแห่งชาติและสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 5/2559 เรื่อง มาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559 เป็นต้นไป และในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ 2 กุมภาพันธ์ 2559 ที่ประชุมได้มีมติรับทราบคำสั่งดังกล่าว และนายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการว่าให้นำคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าว ใช้ประกอบการปรับย้ายและแต่งตั้งของทุกส่วนราชการในเดือนเมษายน 2559 สำหรับข้าราชการทหารและข้าราชการตำรวจ ให้กระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการตามกฎหมายของกระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้วแต่กรณี ส่วนการดำเนินการของสำนักพระราชวังให้ดำเนินการตามธรรมเนียมปฏิบัติ ทั้งนี้ คำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 5/2559 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. กำหนดหลักการประเมินส่วนราชการ และข้าราชการพลเรือนในความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร ดังนี้

1.1 ประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานประจำหรืองานตามหน้าที่ปกติ ได้แก่ งานตามกฎหมาย กฎ มติคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล

1.2 ประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ นโยบาย หรือภารกิจที่มอบหมายเป็นพิเศษแก่บางหน่วยงานหรือข้าราชการบางตำแหน่งหน้าที่ เช่น ภารกิจในการปฏิรูป การสร้างความโปร่งใส การแก้ไขปัญหาสำคัญเฉพาะเรื่อง

1.3 ประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามพื้นที่หรือการบูรณาการการปฏิบัติงานหลายพื้นที่ หรือหลายหน่วยงานเพื่อผลสัมฤทธิ์ร่วมกัน เช่น งานที่ต้องประสานและร่วมมือระหว่างจังหวัดระหว่างกรมหรือกระทรวง และงานตามนโยบายประชารัฐซึ่งภาครัฐพึงทำงานร่วมกับท้องถิ่น ภาคประชาชน หรือองค์กรสาธารณประโยชน์

2. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน ดังนี้

2.1 ผู้รับการประเมิน ได้แก่ ส่วนราชการระดับกรมและกระทรวง ข้าราชการพลเรือนประเภทบริหารระดับสูง

2.2 ผู้ประเมิน ให้มีผู้ทำหน้าที่ประเมินส่วนราชการหรือข้าราชการ และให้ผู้ประเมินลงนามรับรองผลการประเมินด้วย ประกอบด้วย

2.2.1 นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจให้กำกับการบริหารราชการ และกำกับและติดตามการปฏิบัติราชการเขตตรวจราชการในภูมิภาค

2.2.2 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง

2.2.3 เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการในกรณีประเมินส่วนราชการระดับกรมและกระทรวง และเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในกรณีประเมินข้าราชการ

สำหรับการประเมินสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ให้ใช้ผลการประเมินของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจให้กำกับการบริหารราชการ และกำกับและติดตามการปฏิบัติราชการเขตตรวจราชการในภูมิภาคและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง

2.3 แบบประเมิน ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนร่วมกันจัดทำแบบประเมินส่วนราชการและแบบประเมินข้าราชการผู้รับการประเมินตามหลักการประเมินในข้อ 1 โดยให้มีการประเมินความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะ ความวิริยะอุตสาหะ การอุทิศเวลาแก่ราชการ ประสิทธิภาพในการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การเบิกจ่ายงบประมาณตามเป้าหมาย การสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน การปฏิบัติงานเชิงรุกเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ ความคิดริเริ่ม ความซื่อสัตย์สุจริต การมีธรรมาภิบาล และความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการประกอบด้วย

2.4 แนวทางการประเมิน ในการประเมินหากมีผลการประเมินจากหน่วยงานกลาง เช่น สำนักงานงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือจากองค์กรภายนอกระบบราชการที่มีการประเมินประเทศในภาพรวมและเป็นที่ยอมรับทั่วไป และเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบส่วนราชการใด ให้ผู้ประเมินนำมาพิจารณาประกอบด้วย

2.5 ผลการประเมิน ให้รองนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องรายงานผลการประเมินตามคำสั่งนี้ต่อนายกรัฐมนตรีภายในสัปดาห์ที่สองของเดือนเมษายนและเดือนกันยายน เพื่อทราบ หรือประกอบการพิจารณาแต่งตั้ง โยกย้าย หรือพิจารณาความดีความชอบหรือลงโทษตามกฎหมายและระเบียบราชการในระหว่างเวลา

ดังกล่าว รองนายกรัฐมนตรีอาจเสนอรายงาน ตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อกำหนด มาตรการเร่งด่วนได้

ทั้งนี้ ให้การดำเนินการทุกระดับมีความเป็นธรรม มิให้เกิดการกั้นกั้น ในกรณีเมื่อมีการประเมิน แล้วพบว่าข้าราชการผู้ใดทำผิดวินัยหรือกฎหมาย ให้ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินหน่วยงานและข้าราชการอื่นนอกเหนือจากส่วนราชการระดับกรมและกระทรวง ข้าราชการพลเรือนประเภทบริหารระดับสูง ให้ดำเนินการตามมาตรการในคำสั่งนี้โดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งกับกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติปกติ ดังนี้

3.1 การประเมินข้าราชการพลเรือนระดับต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนประเภทบริหารระดับสูง ให้ผู้บังคับบัญชาจัดให้มีการประเมิน

3.2 การประเมินหน่วยงานของรัฐในความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร ได้แก่ รัฐวิสาหกิจและ องค์การมหาชน ให้หน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการประเมิน

3.3 การประเมินข้าราชการทหารและข้าราชการตำรวจ ให้กระทรวงกลาโหม และสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติแล้วแต่กรณี จัดให้มีการประเมิน

นอกจากนี้ ในคำสั่งดังกล่าวยังมีการกำหนดเกี่ยวกับการให้มีกรอบอัตรากำลังชั่วคราวเป็นกรณีพิเศษ ในสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน จำนวน 50 อัตรา เพื่อรองรับการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการ พลเรือน ประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญ ประเภทอำนวยการระดับสูง หรือประเภทบริหารระดับต้น หรือ ข้าราชการอื่นที่มีใช้ข้าราชการพลเรือนแต่ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าโดยนายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งให้โอน หรือย้ายมา หรือเลื่อนให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นในระดับดังกล่าวโดยขาดจากตำแหน่งหน้าที่และอัตราเงินเดือนเดิม ไม่ว่าข้าราชการผู้นั้นจะมีความผิดหรืออยู่ระหว่างการถูกตรวจสอบหรือไม่ก็ตามอีกด้วย

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ข้าราชการทุกคนมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชนและประเทศ สังคมจึงคาดหวังว่าข้าราชการ จะต้องเป็นผู้ที่มีวิชาความรู้ ซื่อสัตย์ เสียสละ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และปฏิบัติงานด้วยความวิริยะ อุตสาหะ ซึ่งวิธีการหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้ข้าราชการได้ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ คือ การประเมินผลการปฏิบัติราชการ เพราะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการที่มุ่งมั่นตั้งใจสามารถ ปฏิบัติงานอยู่ได้โดยไม่รู้สึกกดดัน และได้รับความเป็นธรรม ส่งผลให้ข้าราชการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ กำลัง ความรู้ความสามารถ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ

การประกาศมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการตามคำสั่งหัวหน้า คสช. เป็นการทำให้สังคมเห็นว่ารัฐบาลและ คสช. กำลังดำเนินการกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนปรับตัวเพื่อรองรับการปฏิรูปประเทศ โดยเริ่มที่ตัวข้าราชการก่อน เพื่อให้ข้าราชการต้องทำงานอย่างหนักเพื่อให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ โดยไม่ได้มุ่งหวังจะทำลายข้าราชการ แต่กลับต้องการส่งเสริมความเข้มแข็ง ปลุกจิตสำนึก เสริมสร้างเกียรติและ ศักดิ์ศรีให้เกิดความชัดเจนในการสร้างผลงานเพื่อความก้าวหน้า โดยมีหลักฐานและตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อไม่ให้นักการเมืองเข้ามาแทรกแซงเหมือนที่ผ่านมา ๆ มา

มาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการจึงเป็นเครื่องมือที่มุ่งเน้นการประเมินผลการปฏิบัติราชการให้การประเมินมีความรัดกุมมากขึ้น เพราะมีการกำหนดหัวข้อและกรอบการประเมินที่ชัดเจน การประเมินนี้มุ่งเน้นที่ผู้บริหารระดับสูงของกรมและกระทรวง เพราะมีความจำเป็นต้องมีการประเมินและปรับปรุงเนื่องจากมีผลต่อการขับเคลื่อนงานของรัฐบาล ถือเป็นความช่วยเหลือแก้ปัญหาในการทำงานของส่วนราชการ และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการระดับสูง ซึ่งจะต้องเป็นตัวอย่างให้กับข้าราชการระดับล่างต่อไป

การปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของข้าราชการ ซึ่งถือว่าเป็นลูกจ้างรายใหญ่ที่สุดของประชาชนทั้งประเทศนั้น เป็นเรื่องที่ดีและควรกระทำอย่างต่อเนื่อง มิใช่เพียงแค่เป็นกระแสหรือไฟไหม้ฟางเท่านั้น อย่างไรก็ตาม สังเกตได้ว่าคำสั่งดังกล่าวยังคงมุ่งเน้นที่ส่วนราชการระดับกรมและกระทรวง ข้าราชการพลเรือนประเภทบริหารระดับสูงเป็นหลัก ทั้งนี้ การปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของข้าราชการควรครอบคลุมข้าราชการทุกประเภท ซึ่ง ณ ขณะนี้ข้าราชการของภาครัฐไทยมีทั้งหมด 13 ประเภท คือ 1) ข้าราชการพลเรือนสามัญ 2) ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา 3) ข้าราชการตำรวจ 4) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 5) ข้าราชการองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ 6) ข้าราชการอัยการ 7) ข้าราชการทหาร 8) ข้าราชการตุลาการ 9) ข้าราชการรัฐสภาสามัญ 10) ข้าราชการกรุงเทพมหานคร 11) ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด 12) ข้าราชการเทศบาล และ 13) ข้าราชการองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น การปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของข้าราชการจึงมิใช่การให้ความสำคัญเพียงแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญระดับสูงเท่านั้น เพราะข้าราชการทุกประเภทก็ได้รับเงินเดือนจากเงินภาษีของประชาชนเช่นกัน

นอกจากนี้ เพื่อให้มาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการประสบผลสำเร็จ ต้องมีการสร้างความเข้าใจให้แก่ข้าราชการเกี่ยวกับมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการว่าการดำเนินการดังกล่าวไม่ได้ออกมาเพื่อทำลายขวัญและกำลังใจของคนทำงาน แต่เป็นการเร่งให้คนที่ต้องรับผิดชอบในการปฏิรูปประเทศในส่วนของตนเองเร่งบูรณาการร่วมกันในการทำงาน เพื่อป้องกันการตื่นตระหนกและสับสนเกี่ยวกับรายละเอียดของการประเมินผลการปฏิบัติราชการ รวมทั้งต้องมีการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ข้าราชการว่ามีใช่เป็นเจ้านายของประชาชน แต่เป็นข้าในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและข้าของประชาชนคนไทยทั้งประเทศอีกด้วย

บรรณานุกรม

ขั้นตอนการปฏิบัติราชการ. (3 กุมภาพันธ์ 2559). **ไทยโพสต์**. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2559 จาก

<http://www.newsjs.com/url.php?p=http://www.thaipost.net/?q=%E0%B8%82%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0%B8%95%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%8F%E0%B8%B4%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3>

“คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 5/2559 เรื่อง มาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ” (1 กุมภาพันธ์ 2559). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 133 ตอนพิเศษ 29 ง, น.7-9.

จ่อโยกย้ายขรก.รับเกณฑ์ประเมินใหม่. (7 กุมภาพันธ์ 2559). **คมชัดลึกออนไลน์**. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.komchadluek.net/detail/20160207/221986.html>

ด่วน! “บิ๊กตุ๋”ใช้อำนาจม.44 สั่งออกมาตรการประเมินผลงาน”ขรก.”. (1 กุมภาพันธ์ 2559). **มติชนออนไลน์**. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.matichon.co.th/news/22116>

ด่วน! ‘ประยุทธ์’ ใช้ม.44 สั่งมาตรการประเมินผลงาน ‘ขรก.’. (1 กุมภาพันธ์ 2559). **กรุงเทพธุรกิจออนไลน์**.

สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/685168>

บิ๊กตุ๋ใช้ม.44 คลอดหลักการประเมินข้าราชการ. (1 กุมภาพันธ์ 2559). **โพสต์ทูเดย์**. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.posttoday.com/politic/413609>

“บิ๊กตุ๋” ใช้ ม.44 คำสั่งประเมิน ขรก. สกัดเกียร์ว่าง-โยกรอบใหม่ เพิ่มอำนาจนายฯ สั่งยุบเลิกกรอบอัตรากำลังชั่วคราว. (1 กุมภาพันธ์ 2559). **ผู้จัดการออนไลน์**. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2559

จาก <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9590000011354>

“บิ๊กตุ๋” ใช้ ม.44 ออกมาตรการประเมิน หวังขั้นตอนการทำงานของ ขรก. (1 กุมภาพันธ์ 2559). **ไทยรัฐออนไลน์**. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thairath.co.th/content/571352>

“ประยุทธ์” ใช้ม.44 ออกเกณฑ์ประเมินผลงานส่วนราชการ-ข้าราชการ. (1 กุมภาพันธ์ 2559). **ข่าวสด**. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2559 จาก https://khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=1454331720

รัฐบาลยันประเมินผล ขรก.ช่วยรักษาคนดีให้อยู่ในระบบ ขจัดพวกวังงั้น ไม่ใช่การรังแก. (3 กุมภาพันธ์ 2559). **ผู้จัดการออนไลน์**. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2559 จาก

<http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9590000012244>